

УДК 7.012:011.891

ДЕКОРАТИВНА ПЛАСТИКА В КОСТЮМІ ТА ЇЇ РОЛЬ В ПІДГОТОВЦІ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ

І.Л. ГАЙОВА

Київський національний університет технологій та дизайну

Декоративна пластика в костюмі викладається на четвертому курсі для студентів спеціальності: Дизайн, художнє моделювання. В рамках цієї дисципліни вивчаються техніки та прийоми роботи з різноманітними матеріалами, а також розробка і виконання декоративних елементів та аксесуарів костюма

Дисципліна “Декоративна пластика в костюмі” базується на знаннях та навичках набутих студентами при вивченні дисциплін “Проектування”, “Виконання проекту в матеріалі”. Вивчення курсу збільшує можливості студентів у створенні творчих колекцій моделей одягу та аксесуарів.

Для отримання високої якості навчання майбутніх дизайнерів костюма, необхідно навчити студентів вирішувати питання оптимального вибору матеріалів та методів роботи з ними, для досягнення найкращого результату у творчому проекті, а також забезпечити вивчення великого спектру існуючих технік та прийомів роботи з різноманітними матеріалами, навчити їх використовувати сучасні методи декорування, працювати із спеціальними барвниками, пластиком, клеєм та інш. Крім того, дуже важливим є оволодіння практичними навичками, засобами самостійного вирішення творчих завдань, методів пошуку творчих рішень у створенні декоративних елементів та аксесуарів костюма.

Об’єкти та методи дослідження

Фактура – поверхня форми, яка створює зовнішній вигляд виробу та визначає його зорове сприйняття. Використання в одному виробі матеріалів різних фактур дає змогу підкреслити особливості кожної поверхні. Під час практичних занять студенти працюють з тканиною, шкірою, хутром та іншими матеріалами, які мають різні цікаві фактури та якості. Студенти опановують навички використання властивостей матеріалів для надання їм необхідної форми та декоративного вигляду.

Для майбутніх дизайнерів також важливим є вивчення технік декорування з використанням сучасних матеріалів. Розглянемо більш детально вивчення деяких технік під час практичних занять.

Мармурування

Техніка мармурування – це перенесення зображення (рідких розводів, схожих на мармур) з рідкої поверхні на ту, яка піддається декоруванню. Мармуруванню підлягають скляні, керамічні, паперові, картонні, дерев’яні, пластикові, гіпсові, тканинні та інші поверхні. Процес мармурування досить простий: краплі фарби крапають на поверхню води та розводять паличками або іншими зручними інструментами в різні боки, створюючи різноманітні візерунки. Предмет, який підлягає декоруванню, притуляють до поверхні води і він переймає візерунок.

Під час практичних занять студенти виконують багато зразків, використовуючи різноманітні поверхні та комбінуючи кольори. Наступне завдання полягає у тому, щоб знайти оригінальне застосування цієї техніки у костюмі. На цьому етапі студенти виконують ескізи та відповідні елементи костюма.

Декупаж

Оформлення елементів інтер'єру в техніці «декупаж» походить з XVII століття. Саме тоді широко застосовувалося наклеювання паперових аплікацій на меблі, підлоги, стіни так, що покриті лаком аплікації виглядали як малюнки. Техніка набула подальшого поширення в Англії у XIX столітті.

Слово «decourage» походить від французького «вирізати». Відповідно «техніка декупажу» – це техніка прикраси, декорування за допомогою вирізаних паперових мотивів. Техніку декупажу використовували в своїх роботах і деякі художники, наприклад, Анрі Матісс (фр. Henri Matisse, 31 грудня 1869 — 3 листопада 1954).

Зараз мотиви частіше вирізаються з тришарових серветок, тому декупаж в деяких мовах отримав іншу назву – серветкова техніка. Але це можуть бути також ілюстрації з журналів, обгортковий папір, етикетки, декупажні карти. Останнім часом поширюється вживання принтерових роздруківок. Поверхні, що декоруються, можуть бути найрізноманітніші: дерево, метал, кераміка, скло, тканина, шкіра...

Техніка виконання декупажу практично на всіх поверхнях збігається; відмінність полягає у декупажному клеї. Їх існує два різновиди: для твердих поверхонь і для тканини (1).

У костюмі декупаж може застосовуватись як самостійна техніка чи в комбінації з розписом. Студенти спочатку виконують зразки, потім декорують аксесуари. Наприклад: стара сумка, гаманець, капелюх. Вдалим результатом вважається коли речі набувають нового змісту, підкреслюється стильове рішення.

Термоаплікація

Термоаплікація - найбільш оперативний і якісний метод нанесення зображень на текстиль. Метод термоаплікації застосовується для нанесення векторних зображень на текстиль у разі малих тиражів, коротких термінах або за необхідності отримати стійке до прання нанесення на якісні тканини.

Термоаплікація у домашніх умовах

Цей метод передбачає використання готових термоаплікацій або вирізаних елементів із спеціального паперу для термоаплікацій (2).

Під час практичних занять студенти вивчають зразки, виконують проби.

Техніка декоративного старіння

Слово "старовина" асоціюється в нас із чимось дорогим і звичайно ж шляхетним. Штучне старіння поверхонь відомо вже давно. Існують різні пристосування для старіння, приміром, деревини: шліфувальні круги, щітки, фарби, розчини. Старіння дерева давно застосовується для декорування дерев'яних меблів або інших елементів інтер'єру.

Патина, кракелюр, позолота, старіння – ці техніки оздоблення останнім часом набули величезної популярності. Патинування й позолота надають предметам неповторність та ефект старовинної розкоші. Ця технологія здатна імітувати бронзу, мідь, золото та інші шляхетні матеріали (1).

Двошаровий кракелюр

Двошаровий кракелюр, як підказує назва, складається з двох кроків - двох лаків на різних основах. Під час нанесення одного шару лаку на інший, верхній шар через несумісність із нижнім тріскається. Це відбувається тому, що верхній шар досить швидко покривається тонкою плівкою, у той час як нижній продовжує сохнути. По мірі висихання, верхній шар починає натягуватися і, врешті-решт,

лопається, утворюючи на поверхні ледь помітні тріщинки. Після того, як верхній шар покритється тріщинами, їх необхідно буде виявити, тому що вони будуть зовсім прозорими. Для цього в них втирають масляну фарбу або бітум із серії «патина». Надлишки видаляють м'якою ганчіркою чи губкою. Коли масляна фарба остаточно висохне, вироб необхідно покрити лаком на основі смол або лаком, який ми використовували в якості першого кроку (1).

Студенти випробовують можливості двохшарового кракелюру на власноруч зроблених виробах з пластика (гудзики, біжутерія).

Кракелюр на тканині

Зображення у вигляді тріщин притаманно для гарячого батика. Вони з'являються під час фарбування, коли фарба заповнює тріщини у ламкому восковому резерві. Вважається, що саме вони, кракелюри, і є візитною карткою гарячого батика надаючи йому особливу виразність, хоча у традиційному батіку кракелюри вважались за помилку. Але з тих пір кракелюр набув великої популярності, і сьогодні художники все частіше використовують цей прийом. Такі роботи справляють враження старовинних дорогоцінних тканин або старих фресок, чи картин, потріскавшись від часу.

Отримують кракле, іноді цілеспрямовано складаючи, а іноді просто мнучи руками тканину з нанесеним захололим воском. У процесі фарбування до заломів обов'язково увійде фарбник. Фарба, проникаючи в тріщини, залишає на тканині тонку сітку, крізь яку висвітлюється раніше нанесений малюнок (1,2).

Для отримання навичок виконання кракелюру на тканині, студенти виконують зразки. Потім вдалий зразок використовується у створенні аксесуару за бажанням.

Техніка золочіння та патинування

Сухозлітні і допоміжні матеріали для техніки золочіння дозволяють створити на оброблюваній поверхні ілюзію подібності металу. Поталь - це імітація сухозлітних матеріалів. Поталі із бронзових сплавів імітують сухозлітне золото різних відтінків, а поталі з алюмінію - срібло. Нещодавно з'явився новий вид таких матеріалів - так звана різнокольорова поталь, виготовлена методом хімічної обробки - оксидації. Ці нові матеріали значно розширюють можливості декорування різних предметів і поверхонь, показуючи шляхетність металу та його характерний блиск, який переходить від теплого відтінку золота до холодного, місячного відтінку срібла (1).

Патина (італ.- patina) – це плівка різних відтінків, що утворюється на поверхні виробів з міді, бронзи, латуні під час окислення металу під впливом природного середовища або спеціальної обробки (патинування). Патина захищає вироби від корозії, має також і декоративне значення. Фарби для відтворення ефектів старіння і окислення металів на поверхнях будь-якого типу, зазвичай з металевих порошків, існують в чотирьох варіантах кольору патини. Також використовується універсальний лак для захисту готової роботи й підготовки основи для додавання рівномірності фону й гарного зчеплення фарби (1).

Техніку золочіння та патинування студенти вивчають на зразках декоративних елементів з пластику, дерева, шкіри.

Останнім завданням є створення аксесуарів чи декоративних елементів костюма за власним бажанням. У цьому проєкті студент має використати одну, чи декілька вивчених технік.

Постановка завдання

У роботі над творчим проектом студенти в першу чергу зустрічаються з поняттям формоутворення – як категорії художньої діяльності, дизайну та технічної творчості, яка означає процес створення форми у відповідності із загальними цілісними поставами. В процесі формоутворення виробу створюються його функціональні, конструктивні, просторово-пластичні, технологічні структури. Іншими словами, формоутворення – це структурування (членування та побудова) одиничних виробів. Композиційне формоутворення – процес організації елементів виробу у просторі, засоби якої пов'язують людину з предметом. Композиційними елементами формоутворення є форма, геометричний вигляд, конструкція, маса, силует, фактура та колір (3,4). Форма – це морфологічна та об'ємно-просторова структурна організація речі, що з'являється у результаті змістовного перетворення матеріалу. Дизайн-форма – є особливою організацією предмета, яка виникає внаслідок діяльності дизайнера у досягненні єдності усіх компонентів виробу (конструкції, зовнішнього вигляду, кольору, фактури). Дизайн-форма відповідає вимогам та обставинам, ефективному використанню можливостей виробництва та естетичним потребам часу (3). Геометричний вигляд – це якість форми, яке визначається співвідношенням її розмірів за трьома координатами простору. Крім того, геометричний вигляд характеризується прямолінійністю та криволінійністю поверхні (3,4). Конструкція – це устрій, взаємне розташування частин або склад будь-чого.

Студент постійно повинен використовувати ці знання у практичних завданнях. Під час створення декоративного елементу чи аксесуарів костюма, важливим етапом є робота над ескізом. Не припустимо розглядати окремі елементи, не враховуючи цілісності образу. Кожна окрема деталь – це частина цілого, яка взаємодіє з іншими елементами костюма єдністю форм вираження ідейного змісту. Тому, для отримання найкращих результатів у творчих пошуках, студент повинен вивчати велику кількість існуючих технік та прийомів роботи з різноманітними матеріалами. Усі технологічні прийоми та методи роботи повинні розглядатись з урахуванням постійних змін з боку виробництва, науково-технічного прогресу та сучасних модних тенденцій. Для отримання навичок роботи з текстильними матеріалами вивчаються прийоми роботи з тканинами різних видів.

Результати та їх обговорення

Основною метою у навчанні студентів творчих спеціальностей є розвиток асоціативного та образного способу мислення. За умови нормального розвитку, окрема особистість не має обмежень в інтелектуальному потенціалі. Важливо навчати студентів комбінувати нові ідеї. Речі у протиставленні добирають цілком оригінальне значення. Комбінуючи ідеї, образи, думки, наш мозок знаходить нові творчі рішення та робить відкриття. Наприклад, Леонардо да Вінчі порівняв звук дзвонів та рябіння на воді від удару каміння, і тим самим встановив, що звук поширюється у вигляді хвиль. Головна риса творчості та інтелекту – зіставляти непорівнянне та встановлювати взаємозв'язок між тим, що не є взаємопов'язаним. Рекомбінуючи нестандартним чином окремі данні, ми збільшуємо накопичений досвід. Така здатність до пошуку несподіваних відповідностей дозволяє при стиканні з новою проблемою знайти оптимальний вихід.

Саме завдяки постійному пошуку найбільш вдалого поєднання якостей матеріалів та можливостей вивчених технік у студентів виникають оригінальні ідеї та збільшується творчий потенціал.

Враховуючи те, що дисципліна викладається на четвертому курсі, для студентів, які не одноразово стикались з творчим завданням на практиці, обмін досвідом під час занять має особливе значення. Саме тому пропонується обговорення індивідуальних робіт у групі.

Висновки

Вивчення декоративної пластики в костюмі сприяє розвитку у студентів творчого мислення та підвищує професійний рівень. Для підвищення якості навчання майбутніх дизайнерів костюма, необхідно вивчати матеріал на прикладах власних творчих проєктів студентів, пропонувати створення декоративних елементів та аксесуарів до творчих колекцій для завершеного формування та посилення образного рішення в костюмі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Халіда Махмутова «Декупаж из салфеток» вид. ЭКСМО 2005
2. Журавльова Ірина «Ткани: Обработка. Уход. Окраска. Аппликация. Батик» - М. ЭКСМО 2003
3. Виталий Устин. Композиция в дизайне. Методические основы композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве. Изд. АСТ, Астрель, Харвест, 2007г.
4. Гусейнов Г.М., Ермилова В.В., Ермилова Д.Ю. и др. Композиция костюма. –М., 2003

Надійшла 16.07.2010

УДК 677.055.5

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК, ЩО ВПЛИВАЄ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ

Л.Є. ГАЛАВСЬКА

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті розглянуто питання щодо ролі самостійної роботи студентів, як одного з видів пізнавальної діяльності, у забезпеченні успішності та якості засвоєння знань та вмінь з дисципліни «Основи теорії в'язання візерункового трикотажу».

Курс «Основи теорії в'язання візерункового трикотажу» (ОТВВТ) входить до нормативної частини циклу професійно-орієнтованих дисциплін. На сьогоднішній день згідно навчальних планів підготовки бакалаврів галузі знань 0516 – Текстильна та легка промисловість, напряму 6.0516 – Технологія та дизайн текстильних матеріалів за спеціальністю 6.051601 «Технологія і дизайн тканин і трикотажу» загальний обсяг годин на вивчення даної дисципліни складає 288 годин (8 кредитів), з яких 50% (4 кредити) відведено на самостійну роботу студентів. Тому саме від вмінь студентів самостійно працювати в значній мірі залежить успішність та якість її засвоєння. Самостійна робота студентів виступає своєрідним засобом саморозвитку і самоосвіти. Як показує практика, студенти молодших курсів не мають досвіду та навиків самостійної роботи. Для її активізації повинні бути певні стимули.

Об'єкти та методи досліджень

Об'єктом досліджень є процес організації самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни ОТВВТ. Предмет досліджень – самостійна робота бакалаврів спеціальності «Технологія і дизайн тканин і трикотажу». Під час вивчення питання реалізовано аналітичний та практичний методи оцінки ролі самостійної роботи та повноти її реалізації в ході вивчення курсу.